

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL „BUCOVINA”
RĂDĂUȚI

ANALELE BUCOVINEI

ANUL XXVIII, 1/2021

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Acad. VICTOR SPINEI
DORIN IEȘAN, membru corespondent al Academiei Române
ALEXANDRINA CERNOV, membru de onoare al Academiei Române
HELENA KRASOWSKA
ORTFRIED KOTZIAN
MIHAI IACOBESCU
MIHAI-ȘTEFAN CEAUȘU
ȘTEFAN PURICI

Redactor-șef: MARIAN OLARU
Secretar de redacție: ȘTEFANIȚA-MIHAELA UNGUREANU
Responsabil de număr: RODICA JUGRIN

COMISIE RECENZORI

CLAUDIA COSTIN, conf. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava
VASILE EFROS, prof. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava
LIGIA-MARIA FODOR, lect. univ. dr., Academia de Poliție „Al. I. Cuza”, București
VLAD GAFIȚA, lect. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava
DOINA-IOZEFINA IAVNI, dr., șef serviciu, Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Suceava
ION-CONSTANTIN LIHACIU, conf. univ. dr., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași
FLORIN PINTESCU, conf. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava
CONSTANTIN UNGUREANU, cercet. șt. dr., Institutul de Istorie, Chișinău
GINA PUICĂ, lect. univ. dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava
BOGDAN-PETRU NICULICĂ, cercet. șt. I, Muzeul Național al Bucovinei, Suceava

Revista se poate procura contracost la:

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE, Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5, 050711,
București, România, tel.: 4021-318 81 46; 4021-318 81 06; fax: 4021-318 24 44;
E-mail: edacad@ear.ro

Comenzile pentru abonamente se primesc la:

ORION PRESS IMPEX 2000, S.R.L., P.O. Box 77-19, sector 3, București, România;
Tel.: 4021 210 6787, 4021 610 6765; e-mail: office@orionpress.ro
S.C. MANPRES DISTRIBUTION S.R.L., Piața Presei Libere nr. 1, corp B, etaj 3,
Camera 301-302, sector 1, București, tel.: 4021-314 63 39, fax: 4021-314 63 39,
E-mail: abonamente@manpres.ro, office@manpres.ro, www.manpres.ro
DEREX COM S.R.L., e-mail: derex_com@yahoo.com
SORIRORI SOLUTIONS, tel.: 004 0765 262 077, 004 0765 166 433; http://www.sorirori.ro;
E-mail: sorin.costreie@sorirori.ro, rosana.guta@sorirori.ro
CRIS MEDIA PRESS IMPEX S.R.L., P.O. Box 41-71, sector 1, București, România;
Tel./fax: 004 0722 333 405, 004 0744 325 043; e-mail: office.crismedia@gmail.com

Redactor: Mădălina-Oana MIHĂILĂ
Tehnoredactor: Nicoleta PALADE
Coperta: Mariana MOCANU

Apare de două ori pe an

**Lucrare apărută cu sprijin financiar din
Fondul Recurent al Donatorilor – Academia Română**

Adresa redacției:
Calea Bucovinei nr. 9,
725 400 – Rădăuți, jud. Suceava
Tel./fax: 0230561408
E-mail: bucovina_cs@yahoo.com

© 2021, EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5
0550711 București, România
Tel.: 4021-318 81 06; 4021-318 81 46
Fax: 4021-318 24 44
E-mail: edacad@ear.ro
Adresa web: www.ear.ro

ANALELE BUCOVINEI

ANUL XXVIII

1 (56) / 2021

SUMAR

EDITORIAL

MARIAN OLARU, *150 de ani de la marea serbare a tuturor românilor de la Putna, din anul 1871* 5

EVOCĂRI

ELENA PASCANIUC, *Constantin Loghin (4 noiembrie 1892 – 23 februarie 1961), un intelectual dedicat valorilor culturale ale Bucovinei* 11

BUCOVINA – CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE

KURT SCHARR, *Stat central și regiune: Fondul religios greco-oriental* 17
CONSTANTIN UNGUREANU, *Colonizarea Bucovinei și sudului Basarabiei (până la mijlocul sec. al XIX-lea)* 27
GABRIEL CHIRĂȘ, *Adunarea de la Putna (august 1871), reflectată în câteva periodice din Iași și București. Semnificația și impactul în rândul societății românești* 59
HARIETA MARECI-SABOL, *„Lumea de dincolo de lume”. Din istoricul Institutului de boli mintale din Cernăuți* 67
VASILE DIACON, *Izvoarele de apă sărată din Bucovina în atenția administrației austriece (I)* 99
SERHIY TROYAN, *Foreign Policy Inspiration of Otto Von Bismark, Chancellor of The Reich: the Kingdom of Kyiv Project of Edward von Hartmann* 135
CAROL-ALEXANDRU MOHR, *Așa grăit-a austrofilul. Un discurs al deputatului Aurel Onciul în Parlamentul Cisleithaniei* 143
SIMONA-TEODORA ADAMOVICI-IENACHE, *Eusebie Popovici, ctitorul Bibliotecii Centrale a Sucevei, o personalitate a spațiului urban-cultural sucevean, rămasă în umbra timpului și a istoriei. Incursiune în modernitatea suceveană de la începutul secolului al XX-lea* 161
LIVIU PAPUC, *Remember voluntarii bucovineni în România Primului Război Mondial* 175
TATIANA MATEI, *Nicolai Grămadă și prăbușirea României Mari. Destinul unui intelectual* 181

Analele Bucovinei, XXVIII, 1 (56), p. 1-373, Rădăuți – București, 2021

RADU-FLORIAN BRUJA, <i>Din „Jurnalul” lui Maximilian Hacman – impresii din Berlin în vreme de război</i>	191
VASILICĂ-DĂNUȚ HORODNIC, LUMINIȚA-MIRELA LĂZĂRESCU, <i>Considerații istorico-geografice privind dinamica modului de utilizare a terenurilor în comuna Frătăuții Vechi, județul Suceava</i>	205
MARIN GHERMAN, „ <i>Ghetoizări informaționale</i> ” în spațiul bucovinean transfrontalier.....	233
VOLODYMYR FISANOV, <i>Bukovina: experience of the past and role in the recreation of Ukrainian-Romanian relations</i>	243
KARINA STEMPEL-GANCARCZYK, <i>O limbă pe cale de dispariție – graiul polonez în Mihoveni</i>	251
RODICA JUGRIN, ȘTEFĂNIȚA-MIHAELA UNGUREANU, <i>Patrimoniul cultural construit al părții de sud a Bucovinei. Excurs bibliografic</i>	259
MARIA EPATOV, <i>Metaficțiunea istoriografică. Evadarea în trecut în romanele lui Ștefan Agopian</i>	281
OPINII	
MIRCEA A. DIACONU, <i>Constantin Morariu. O cronică din Bucovina (I)</i>	295
ȘTEFAN PURICI, <i>Destinul unui bucovinean răstignit între epoci și patrii. Generalul-maior Eduard Fischer (1862–1935)</i>	317
DOCUMENTAR	
NICODIM IȚCUȘ, <i>Aspecte din viața școlară a Bucovinei (II)</i>	333
CĂRȚI. REVISTE	
Vasile I. Schipor, <i>Bucovina de lângă noi. Viața științifică, literară și artistică la început de mileniu, vol. I, II, Iași, Editura Tipo Moldova, 2019, 900 p. + 633 p. (Rodica Jugrin)</i>	343
Dan Prisăcaru, Petre Otu, Marius Iorgulescu (coordonatori), <i>Contribuția Armatei Române și a elitelor la apărarea și recunoașterea internațională a Marii Uniri (1918–1920), București, Editura Militară, 2020, 581 p. (Marian Olaru)</i>	347
Cornel Ungureanu, <i>Mittleuropa periferiilor</i> , ediția a doua, revăzută și adăugită, Timișoara, Editura „Brumar”, MMXVIII, 424 p. (Elena Pascaniuc).....	348
„ <i>Mesager bucovinean</i> ”. Revistă de cultură pentru bucovinenii de pretutindeni”, Cernăuți – București – Rădăuți – Chișinău, serie nouă, anul XVII, nr. 1–2 (65–66), 2020, 128 p. (Rodica Jugrin).....	350
„ <i>Bucovina literară</i> ”. Revistă a Societății Scriitorilor Bucovineni”, Suceava, serie nouă, anul XXXI, nr. 1–2–3 (347–348–349), ianuarie – martie 2020, 126 p.; 4–5–6 (350–351–352), aprilie – mai – iunie 2020, 126 p.; 7–8–9–10 (353–354–355), iulie – august – septembrie 2020, 126 p.; 10–11–12, octombrie – noiembrie – decembrie 2020, 126 p. (Elena Pascaniuc).....	353
CRONICĂ	
OVIDIU BĂȚĂ, <i>Manifestările științifice ale Institutului „Bucovina” al Academiei Române din anul 2020</i>	355
IN MEMORIAM	
MARIAN OLARU, <i>Gheorghe Nandriș (14 octombrie 1933 – 21 august 2020)</i>	361
ELENA PASCANIUC, <i>Scriitorul Mircea Lutic (29 mai 1939 – 18 septembrie 2020) a plecat la întâlnirea cu heruvimii</i>	365
NOTE DESPRE AUTORI.....	369

ANALELE BUCOVINEI

ANUL XXVIII

1 (56) / 2021

CONTENTS

EDITORIAL

MARIAN OLARU, <i>150 Years since the Great Celebration of All Romanians in Putna, in 1871</i>	5
---	---

EVOCATIONS

ELENA PASCANIUC, <i>Constantin Loghin (November 4, 1892 – February 23, 1961), an Intellectual Devoted to the Cultural Values of Bukovina</i>	11
--	----

BUKOVINA – CULTURE AND CIVILISATION

KURT SCHARR, <i>Central State and Region: the Greek-Oriental Religious Fund</i>	17
CONSTANTIN UNGUREANU, <i>Colonization of Bukovina and the South of Bessarabia (until the Middle of 19th Century)</i>	27
GABRIEL CHIRAS, <i>The Putna Assembly (August, 1871), described in several periodical publications from Iași and Bucharest. Its Significance and Impact on the Romanian Society</i>	59
HARIETA MARECI-SABOL, <i>“The World beyond the World”. A Brief History of the Institute of Mental Illnesses in Chernivtsi</i>	67
VASILE DIACON, <i>Sources of Salt Water from Bukovina in the Attention of the Austrian Administration</i>	99
SERHIY TROYAN, <i>Foreign Policy Inspiration of Otto Von Bismark, Chancellor of The Reich: the Kingdom of Kyiv Project of Edward von Hartmann</i>	135
CAROL-ALEXANDRU MOHR, <i>Thus Spoke the Austrophile. A Speech of Deputy Aurel Onciul in Cisleithania’s Parliament</i>	143
SIMONA-TEODORA ADAMOVICI-IENACHE, <i>Eusebie Popovici, founder of the Central Library of Suceava, a personality of the Suceava urban-cultural space, left in the shadow of time and history – a foray in the modern times of Suceava from the beginning of the 20th century</i>	161
LIVIU PAPUC, <i>Remember: Bukovinian Volunteers in Romania during the First World War</i>	175
TATIANA MATEI, <i>Nicolai Grămada and the Fall of Great Romania. The Fate of an Intellectual</i>	181

Analele Bucovinei, XXVIII, 1 (56), p. 1–373, Rădăuți – București, 2021

RADU-FLORIAN BRUJA, <i>From Maximilian Hacman's Diary – Impressions of Berlin in War Time</i>	191
VASILICĂ-DĂNUȚ HORODNIC, LUMINIȚA-MIRELA LĂZĂRESCU, <i>Historical-geographical Considerations Concerning the Land Use Dynamics in the Frătăuții Vechi Village, Suceava County</i>	205
MARIN GHERMAN, <i>"Information Ghettoizations" in the Bukovinian Cross-Border Area</i>	233
VOLODYMYR FISANOV, <i>Bukovina: experience of the past and role in its recreation of Ukrainian-Romanian relations</i>	243
KARINA STEMPER-GANCARCZYK, <i>A Language about to Dissapear – the Polish language in Mihoveni</i>	251
RODICA JUGRIN, ȘTEFĂNIȚA-MIHAELA UNGUREANU, <i>Built Cultural Patrimony of the Southern Part of Bukovina. Bibliographic Excuse</i>	259
MARIA EPATOV, <i>Historiographical metafiction. The escape in the past in Ștefan Agopian's novels</i>	281

OPINIONS

MIRCEA A. DIACONU, Constantin Morariu. <i>A Chronicle of Bukovina (I)</i>	295
ȘTEFAN PURICI, <i>The Destiny of a Bukovinian Crucified between Epochs and Homelands. Major-General Eduard Fischer (1862–1935)</i>	317

DOCUMENTARY ARTICLES

NICODIM IȚCUȘ, <i>Aspects from the School Life in Bukovina (II)</i>	333
---	-----

BOOKS. MAGAZINES

Vasile I. Schipor, <i>Bucovina de lângă noi. Viața științifică, literară și artistică la început de mileniu</i> , vol. I, II, Iași, Editura Tipo Moldova, 2019, 900 p. + 633 p. (Rodica Jugrin).....	343
Dan Prisăcaru, Petre Otu, Marius Iorgulescu (coordonatori), <i>Contribuția Armatei Române și a elitelor la apărarea și recunoașterea internațională a Marii Uniri (1918–1920)</i> , București, Editura Militară, 2020, 581 p. (Marian Olaru).....	347
Cornel Ungureanu, <i>Mitteuropa periferiilor</i> , ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Timișoara, Editura „Brumar”, MMXVIII, 424 p. (Elena Pascaniuc).....	348
„Mesager bucovinean”. Revistă de cultură pentru bucovinenii de pretutindeni”, Cernăuți – București – Rădăuți – Chișinău, serie nouă, anul XVII nr. 1–2 (65–66), 2020, 128 p. (Rodica Jugrin).....	350
„Bucovina literară”. Revistă a Societății Scriitorilor Bucovineni”, Suceava, serie nouă, anul XXXI, nr. 1–2–3 (347–348–349), ianuarie – februarie – martie 2020, 126 p.; 4–5–6 (350–351–352), aprilie – mai – iunie 2020, 126 p.; 7–8–9 (353–354–355), iulie – august – septembrie 2020, 126 p.; 10–11–12, octombrie – noiembrie – decembrie 2020, 126 p. (Elena Pascaniuc).....	353

EVENT REPORTS

OVIDIU BĂȚĂ, <i>The Scientific Events of the "Bukovina" Institute of the Romanian Academy in 2020</i>	355
---	-----

IN MEMORIAM

MARIAN OLARU, <i>Gheorghe Nandriș (October 14, 1933 – August 21, 2020)</i>	361
ELENA PASCANIUC, <i>Writer Mircea Lutic (May 29, 1939 – September 18, 2020) Bid Farewell to This World</i>	365
NOTES ON CONTRIBUTORS.....	369

150 DE ANI DE LA MAREA SERBARE A TUTUROR ROMÂNILOR DE LA PUTNA, DIN ANUL 1871

MARIAN OLARU

Institutul „Bucovina”, Rădăuți
E-mail: olmary55@gmail.com

150 Years since the Great Celebration of All Romanians in Putna, in 1871

(Abstract)*

In this article, the author evokes the main moments of the Putna Celebration of 1871, which brought together some of the most important names of Romanian students of the era, which would become important personalities of science and culture at the end of the 19th century. Among them we mention Mihai Eminescu, Ion Slavici, A. D. Xenopol, Mihail Kogălniceanu, Nicolae Teclu, T. V. Ștefanelli et al. The great national Putna Celebration in 1871 – held on the occasion of the 400th blessing anniversary of Putna Monastery Church, built by Ștefan cel Mare, was the milestone marking the entry of the Romanian identity-national movement into a new stage. This led to the establishment of the academic societies of Romanian students, the formation of national political parties in the Romanian territories under foreign rule, supported by an important cultural and political press, which was affirmed in sync with other such European phenomena and within the Habsburg Monarchy. As a result of these processes, the joint experience of the great events in Romanian history and the discovery of the ethno-cultural roots of national unity fuelled the political movement called by some to be “pan-Dacian”. Cultural-national events in the late 19th and early 20th centuries contributed to the union of national elites with ordinary people, preparing the events of the early 20th century.

Keywords: Ștefan cel Mare, Mihai Eminescu, I. G. Sbiera, Ciprian Porumbescu, Putna Monastery, Romanian students' congress.

De-a lungul veacurilor și până astăzi, biserica Mănăstirii Putna (zidită între anii 1466 și 1469), locul unde își doarme somnul de veci Ștefan cel Mare și Sfânt, unul dintre cei mai însemnați domnitori ai românilor, a fost loc de pelerinaj și de

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, XXVIII, 1 (56), p. 5–9, Rădăuți – București, 2021